

IV skyrius. RESPUBLIKOS PREZIDENTO DEKRETAI

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO DEKRETAS

4184 DĖL LIOLIŲ HERBO TVIRTINIMO

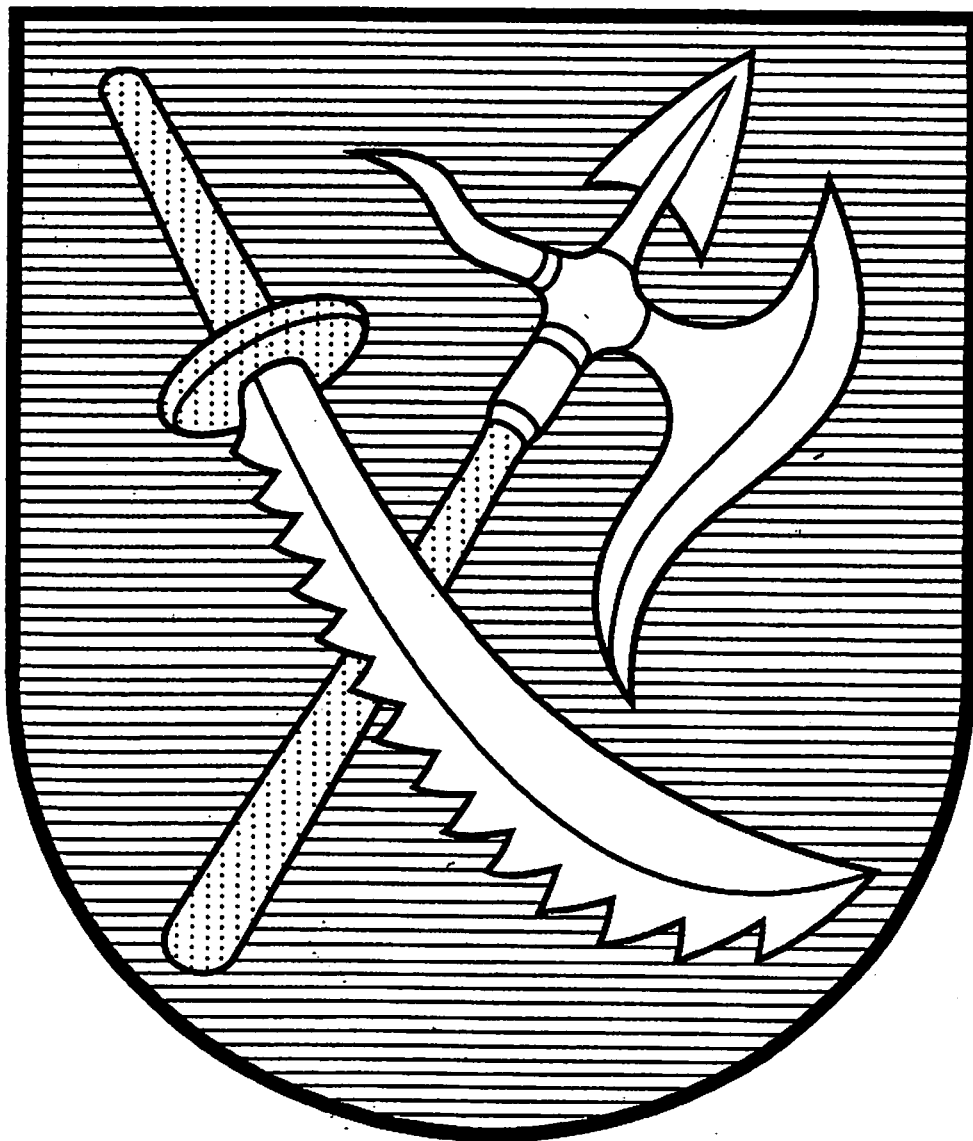
2009 m. rugpjūčio 19 d. Nr. 1K-83
Vilnius

1 straipsnis.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės herbo, kitų herbų ir herbinių ženklų įstatymo 10 straipsnio 1 dalimi ir
atsižvelgdama į Lietuvos heraldikos komisijos teikimą,
tvirtinu LIOLIŲ herbą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTĖ

DALIA GRYBAUSKAITĖ

LIETUVOS HERALDIKOS KOMISIJA

Vilnius,

2009 m. rugpjūčio 11 d.

Liolių herbas

Istoriniai duomenys. Lioliai (Kelmės rajono savivaldybė) yra apie 8 km į pietus nuo rajono centro prie dešinio Dubysos intako Dratvens. Amžių bėgyje vietovė buvo įvairiai vadinta – Laly, Lale, Leliai ir kt. Tik nuo 20 a. pradžios ji įvardijama Lioliai, tačiau vardo kilmė yra nežinoma. 20 a. viduryje valsčiaus, vėliau apylinkės, šiuo metu – seniūnijos centras.

Liolių apylinkėse gyventa nuo seno. Tai liudija ir datuojamas I-o tūkstantmečio pirmąją pusę Gaučiškės (dar vadinamas Liolių, Vainikės) piliakalnis, senkapiai esantys Babiniškėse ir Flerijoniškėse. Liolių miestelio pradžia laikytinas 15 a. pabaigoje įsikūręs dvaras. 16 a. dvarą valdė M. Viekavičius. Jis kreipėsi į Didįjį kunigaikštį Žygimantą Senąjį teigdamas, kad jo dvare lankosi labai daug žmonių, prašydamas leidimo dvare steigti miestą, rengti turgus ir laikyti karčemas. 1508 m. birželio 30 d. būdamas Minske Žygimantas Senasis pritarė didiko prašymui su sąlyga, jog miesto kūrimasis nepakenktų kitiems miestams ir prekyvietėms. Populiarioje literatūroje nurodoma, jog 1522 m. M. Viekavičius pastatė ir pirmąją Šv. Simono ir Šv. Judo Tado bažnyčią. Tačiau „Elenchus omnium ecclesiarum...“ ir kitoje istorinėje literatūroje pirmosios bažnyčios statytoju įvardijamas kitas dvaro savininkas Stanevičius, kuris bažnyčios išlaikymui paskyrė 12 valakų žemės. Žemaičių vyskupijos administratorius J. Talaitis suteikė bažnyčiai parapijos statusą. 1526 m. sudarytame B. Vapovskio Žemaitijos žemėlapyje pagal rodomą jame statinių skaičių Lioliai buvo didesni nei to meto Batakiai ir Kaltinėnai.

16 a. pirmoje pusėje Lietuvoje išpopuliarėjus protestantizmui, miestą valdė M. Vnučka, kurio palaikomi reformatai užėmė bažnyčią. Byla dėl šventovės atgavimo baigėsi Vyriausiąjame Lietuvos teisme 1628 m. rugpjūčio 8 d. Tuometiniam Liolių savininkui Okulskiui buvo priteista bažnyčią gražinti katalikams su visais jai priklausančiais turtais. Labai apleisti, sunykę maldos namai buvo gražinti, o žemių atgavimas užsitęsė. Siaučiant maro epidemijai 1709 – 1710 metais Liolių gyventojai išmirė, apnyko ir miestelis. Per kelis dešimtmečius atsikūrus gyvenvietei, klebonas M. Pabrėža ir dvarininkas A. Ivanavičius remiami parapijiečių 1768 m. baigė medinės, liaudies tradicijų stiliaus bažnyčios statybą. Bažnyčios interjerą papuošė mediniai altoriai su skulptūromis, vertingi sakralinės tapybos darbai, 1734 m. Karaliaučiuje A. Dorlingo išlietužalvariniu varpu. Kitas varpas pagamintas 1796 m. 1823 m. pradėjo veikti parapiinė mokykla, kurioje mokėsi Liolių ir apylinkių vaikai. 1857 m. prie bažnyčios pastatyta įdomios architektūros varpinė.

Prasidėjus 1863 m. nacionaliniam išsivaduojamam sukilimui jį aktyviai palaikė aplinkinių St. Mikščiėvičiaus, Gimbuto, Sakelienės ir kt. dvarų savininkai bei dvarų darbininkai. Apylinkėse veikė R. Krasausko, Žoginskio, V. Paulausko vadovaujami sukilėlių būriai. Caro kariuomenei nuslopinus pasipriešinimą už sukilėlių palaikymą Liolių vikaras J. Rozga buvo ištremtas į Rusijos gilumą.

Carinei valdžiai uždraudus lietuvių kalbą ir spaudą lietuviška literatūra Liolių ir apylinkių gyventojus 1894 – 1897 m. aprūpindavo kunigas J. Dargužas, 1900 – 1903 m. vikaras V. Kymantas, po jo iki 1925 m. klebonavęs A. Požėla. Draudžiamą spaudą platinė ir lioliškis

knygnešys A. Mankevičius, gabenęs knygas iš Tilžės, šiluviškis V. Pocius ir kt. 1901 m. įkurta rusiška valdinė pradžios mokykla.

1905 m. revoliucinių įvykių metu gyventojai mitinguose reikalavo, kad būtų leista vaikus mokyti lietuvių kalba. Gavus leidimą, dvarininko K. Ivanavičiaus pastatytoje mokykloje mokėsi apie 20 mokinių, o 1908 m. jų skaičius išaugo virš 50. Kunigas A. Požėla dėstė tikybą, 1907 – 1909 m. rekonstravo bažnyčią, parapijiečių remiamas pradėjo mūryti šventoriaus tvorą. 1908 m. įsisteigė Lietuvių katalikių moterų draugijos Liolių skyrius. 1913 – 1915 m. jam priklausė bažnyčios reikmenų parduotuvė, o po I-o pasaulinio karo ir arbatinė.

Atkūrus Lietuvos valstybę 1918 m. parapijos centre buvo suruoštas pirmas viešas lietuviškas vakaras, kurio metu surinktos lėšos skirtos besikuriančiai kariuomenei. Įsikūrė Vartotojų bendrovė, Blaivybės draugijos skyrius, pieninė, Šv. Vincento Pauliečio draugijos senelių prieglauda, veikė pašto agentūra, vaistinė, krautuvės, smuklė ir kt. 1940 m. miestelyje buvo virš 250 gyventojų, parapijai priklausė 2 180 tikinčiųjų.

Prasidėjus bolševikinei okupacijai bažnyčios atnaujintojas, parapijos salės statytojas kunigas J. Gerulis 1941 m. birželyje, kartu su kitais gyventojais buvo ištremtas į Rusijos lagerius, kur ir mirė 1953 m.

Dar nesibaigus II-am pasauliniam karui apylinkėse pradėjo formotis kovų už Lietuvos laisvę partizanų būriai. 1945 m. vasarą „Žebenkštis“ rinktinė, kurią sudarė apie 60 rezistentų, vadovaujama kapitono J. Čeponio – Budrio, Virtukų kaimo miške įrengė įtvirtintą stovyklą skirtą žiedinei gynybai su bunkeriais bei apkasais. Liepos 22 d. 2 pulkai NKVD karių apsupo stovyklą, tačiau gerai ginkluoti partizanai atmušinėjo priešo atakas. Mūšis tęsėsi keletą valandų, tačiau besibaigiant šoviniams vadas įsakė kovotojams trauktis. Atsitraukimą savanoriškai dengė Liolių partizanų būrys vadovaujamas L. Jankausko. Mūšyje žuvo jis pats ir 13 partizanų. Išniekinti žuvusiųjų kūnai buvo užkasti Dumšiškių kaime, netoli Raseinių. „Žebenkštis“ rinktinės kariai pasiskirstė į smulkesnes grupes pasitraukė į miškus arčiau Šiaulių.

Pokario metais Lioliai tapo kolūkio centrine gyvenvietė. Nuo 1946 m. pradėjo dirbti biblioteka, ambulatorija (1948 m.). 1949 m. mokykla tapo septynmete, nuo 1990 m. – pagrindine. Šiuo metu joje mokosi apie 100 moksleivių, veikia kraštotyros muziejus. Įdomus etnografijos muziejus yra ir Gailių pagrindinėje mokykloje. Seniūnijos centre tęsia savo veiklą senelių namai, turintys etnografijos ansamblių, veikia paštas, kultūros namai, ambulatorija, gyventojų aptarnavimo įmonės ir kt. Seniūnijos teritorijoje puoselėjami senieji amatai – verpimas, audimas, kryždirbystė, kalvystė ir kt.

Liolių seniūnijoje gyvena virš 3 000, o jos centre – apie 500 gyventojų.

Lioliai istorinio herbo niekada neturėjo. Heraldikos komisijos posėdyje kartu su seniūnijos atstovais buvo nuspręsta herbe pavaizduoti Šventųjų apaštalų Simono ir Judo Tado atributus – lenktą kardą – pjūklą ir alebardą. Šių apaštalų titulą turi Liolių barokinė bažnyčia, kuri kartu su varpine ir 1853 m. pastatyta kapinių koplyčia yra Lietuvos architektūros paminklų registre.. Maldos namai ilgus metus buvo bendruomenę buriantis centras. Lemtingų tautai išbandymų metais sielų ganytojai rūpinosi, kad lioliškiai nenuautėtų, kvietė priešintis okupantams.

Šventųjų gyvenimų aprašymuose randama, jog Simonas ir Judas Tadas buvo pirmojo amžiaus apaštalais (graikiškai – pasiuntinys). Simonas apaštalavo Egipte, o Judas Tadas Mesopotamijoje (pietvakarių Azija tarp Tigro ir Eufrato upių, dabartinė pietryčių Turkija, Sirija ir Irakas). Abu šventieji daug keliavo skleisdami Kristaus tikėjimą, lankydavosi vienas pas kitą, vėliau kartu išvyko į Persiją skelbti Evangelijos, kur abu buvo nužudyti. Judo Tado atributai yra spėjami jo jo nužudymo įrankiai – alebarda, lazda ar ietis. Ankstyvojoje sakralinėje dailėje jis vaizduojamas su įrašu „Tu, kuris naikini pasaulio nuodėmes“. Judas Tadas yra papuolusių į beviltišką padėtį globėjas.

Simonas buvo nužudytas plačiu lenktu kardu ar pjūklų. Šv. Simonas globoja visus, kurie pjausto medį, marmurą ir kt.

Apaštalai Šventieji Simonas ir Judas Tadas minimi spalio 28 d., nes manoma, kad jie tą dieną kankinių mirtimi paliudijo Kristų ir jo tiesą.

Mėlyna spalva heraldikoje reiškia ištikimybę, dievišką išmintį, pastovumą ir sąžiningumą, ji ir dangaus spalva.

Liolių herbo etaloną parengė dailininkas Rolandas Rimkūnas. Jį Heraldikos komisija aprobavo 2009 m. liepos 16 d. (Komisijos posėdžio protokolas Nr. 398).

Herbo aprašymas. Mėlyname lauke įžambiai sukryžiuoti geležtėmis į kairę sidabriniai kardas – pjūklas ir alebarda, kardo - pjūklo rankena bei alebardos kotas – auksiniai.

LHK atsakingoji sekretorė

Birutė Šiliniene